

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet
Stabsenheten, Rk1c

Beslutande
Minister
Annika Hambrudd

Föredragande
Specialsakkunnig inom integration
Helena Flöjt-Josefsson

Justerat
Omedelbart

Nr 10

Förfrågan om hur det
integrationsfrämjande arbetet kommer
att arrangeras

ÅLR 2021/2805

9 Rk1c

Landskapsregeringen beslöt ge Geta kommun svar på deras förfrågan enligt **bilaga 1**.

Hänvisning

Geta kommun
Getavägen 2115
22340 GETA

Kontaktperson

Helena Flöjt-Josefsson

Ärende

Hur det integrationsfrämjande arbetet
kommer att arrangeras efter den 1.1.2021

Ålands landskapsregering ställer sig positiv till att Geta kommun har antagit ett kommunalt integrationsfrämjande program och i samband med det även lyfter frågan om ansvarsfördelningen mellan landskapsregering, kommun och kommunernas socialtjänst (KST) ska bli för det integrationsfrämjande arbetet på Åland.

Även landskapsregeringens aktuella program 2020 - 2023 lyfter att KST tar över en del av ansvaret för kommunens integrationsfrågor, och att kommunerna i och med det behöver fatta beslut kring hur strukturerna och ansvaret ska fördelas mellan kommunen och KST.¹

Landskapslagen om främjande av integration ÅFS 2012:74 klargör ansvarsfördelningen mellan kommun och landskapsregering.² Dessa förtydligas ytterligare i tillhörande tillämpningsanvisningar.³ Varken den åländska eller rikslagstiftningen kring integration uppdateras i och med inrättandet av kommunernas socialtjänst, varför landskapsregeringens ansvarsområden kommer förbli oförändrade.

¹ <https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/guidedocument/lr-program-integration-2020-2023.pdf>, se förord, s. 5-10

² De målgrupper som inte omfattas av den åländska integrationslagstiftningen faller istället in under rikslagstiftningen lag (FFS 2010/1386) om främjande av integration. I den är formuleringarna kring kommunens uppdrag och ansvar liknande formuleringen i den åländska lagstiftningen.

³ <https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/page/tillampningsanvisning-integrationslagen.pdf>

Kommunen

För kommunens del framgår i integrationslagstiftningen (ÅFS 2012:74) att det integrationsfrämjande arbetet är sektoröverskridande och ska ske inom basservicen och som andra åtgärder inom kommunal regi. Tillämpningsanvisningarna förtydligar att de kommunala integrationsfrämjande åtagandena och tjänsterna avser barnomsorg, grundskola, socialservice och annan kommunal service som regleras i lag. Vidare lyfts att invandrare utöver basservicen behöver integrationsfrämjande åtgärder främst i anknytning till språk och samhällsintroducerande undervisning.⁴ Ansvaret är således delat. Såväl primärkommunen som KST kommer att ansvara för att tillhandahålla integrationsfrämjande åtgärder och service för invandrare.

Kommunfullmäktige ska anta ett kommunalt integrationsfrämjande program för att stödja invandrare i kommunen (oavsett ålder och livssituation) att bli delaktiga i samhället. Särskild hänsyn bör tas till att inte alla invandrare är klienter inom socialvården, men ändå har rätt till integrationsfrämjande åtgärder, inledande kartläggningar, lokala insatser, information, vägledning och rådgivning inom kommunen.

Enligt integrationslagen (ÅFS 2012:74 26§) ska kommunfullmäktige se över och anta ett kommunalt integrationsfrämjande program åtminstone vart fjärde år. Fullmäktige fattar beslut om hur den egna kommunens integrationspolitik ska utformas för att uppfylla de lagstadgade kraven samt huruvida kommunen vill skriva in några åtaganden därutöver dessa. Då avsikten med programmet är att fungera som ett centralt verktyg för att påverka innehållet i kommunens integrationspolitik ska programmet också, i enlighet med integrationslagstiftningen, kopplas till den kommunala budgeten och uppföljningen. Rekommendationen är att programmet tydliggör vilken kommunal aktör som är ansvarig för respektive del. Landskapsregeringen kan på kommunens efterfrågan komma och informera om integrationslagstiftningen för kommunpolitiker och anställda i kommunen.

Kommunen har fortsättningsvis det yttersta ansvaret för integration vad gäller den lokala samordningen, utvecklingen, planeringen och uppföljningen av kommuninvånare som inte är finländska medborgare. Kommunen ansvarar för att de kommunala tjänsterna i stort även lämpar sig för invandrare.⁵ Åtgärder och tjänster som avses i integrationslagstiftningen, ska ordnas så att de till innehåll och omfattning tillgodoser

⁴ <https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/page/tillampningsanvisning-integrationslagen.pdf> , 6§.

⁵ Invandrare är den juridiska term som används i Landskapslagen om främjande av integration ÅFS 2012/74 och omfattar personer som ännu inte blivit finska medborgare.

behovet i kommunen. Kommunen ansvar även över att den egna personalens kompetens i fråga om integrationsfrågor utvecklas. Åtgärder och tjänster avsedda för invandrare kan också ordnas i samarbete mellan kommunerna, vilka i så fall bör fastställas i det kommunala integrationsfrämjande programmet.

Hösten 2020 skickade landskapsregeringen ut enkäten (ÅLR 2020/8637) "Uppföljning och utveckling av integration i de åländska kommunerna" till kommunerna i syfte att få en insyn i hur kommunerna tidigare arbetat med de lagstadgade integrationsfrämjande åtgärderna och hur man följt upp sina kommunala program. Med hänvisning till att integrationsfrågan är sektoröverskridande adresserades undersökningen till respektive kommundirektör med ett svarsdatum 15 december. I tillhörande brev informerades också om att svaren från enkäten skulle användas som grund för landskapsregeringens lagstadgade rådgivning och stöd till respektive kommun baserat på den enskilda kommunens faktiska situation. Vidare lyftes att undersökningen också skulle kunna ge en helhetsbild för övergripande åtgärder på landskapsnivå och för rådgivning även till KST. I mars skickades en påminnelse ut till sex kommuner.

Landskapsregeringen ställer sig positiv till förslaget om att sammankalla till ett möte för en gemensam diskussion kring integration och processen framåt. Landskapsregeringen ställer också upp på rådgivning i dialog för kommun och KST såväl enskilt som tillsammans.

Kommunernas socialtjänst

Kommunernas socialtjänst (landskapslag (2016:2) om en kommunalt samordnad socialtjänst), under vilken största delen av socialvården ligger, inledde sin verksamhet 1.1.2021 vilket innebär att socialvården, med undantag för äldreomsorgen, samordnas för hela Åland. Barnomsorgen ligger fr.o.m. 1.1.2021 under utbildningsväsendet och regleras i landskapslag (2020:32) om barnomsorg och grundskola. Även i denna landskapslag lyfts frågor som berör integration och främjande av delaktighet.

I anvisningarna "*Klarläggande av gränsdragningar KST – primärkommun utgående från gällande och kommande (1.1.2021) lagstiftning*"⁶ lyfts att viss lagstiftning och vissa bestämmelser kommer att tillämpas av såväl KST som enskild kommun. Som exempel lyfts integrationslagstiftningens (ÅFS 2012:74) 25§, som redogör för att det sektorsövergripande samarbetet skall samordnas hos de lokala myndigheterna.

⁶ https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/page/kst-primarkommun_gransdragning_0.pdf

KST ansvarar för att deras tjänster även lämpar sig för invandrare och att kompetensen kring integrationsfrågor hos den egna personalen är tillräcklig. Landskapsregeringen betonar att socialvården endast är en del av ansvarsområdet för kommunens uppdrag.

Rekommendation

Ålands landskapsregering rekommenderar att kommunen med hänvisning till 26§ mom. 2 i integrationslagstiftningen (ÅFS 2012:74) ger KST i uppdrag att inom socialvårdsområdet delta i utarbetandet och genomförandet av det kommunala programmet och i uppföljningen av dess verkställighet. KST skulle med fördel kunna skriva ett eget avsnitt om vilka integrationsfrämjande åtgärder och tjänster som erbjuds för klienter inom kommunernas socialtjänst. Kommunerna och KST rekommenderas dessutom att tillsammans klargöra KST:s målgrupp och fastställa detaljer som är kopplade till integrationslagstiftningen. Exempelvis kring vart en invandrare som inte lyfter utkomststöd eller är klient inom KST eller hos AMS ska vända sig för att upprätta en inledande kartläggning, få vägledning och lokal samhällsinformation eller få tillgång till andra integrationsfrämjande åtgärder. Avsnittet rekommenderas därefter fogas in som en del av kommunernas integrationsfrämjande program

Minister

Annika Hambrudd

Specialsakkunnig inom integration

Helena Flöjt-Josefsson